

MUSTANKORKEA

Toimitusjohtajan katsaus

Mustankorkean vuosi 2018

Mustankorkean
21. toimintavuosi
ja toinen täysi vuosi
kuntalaisten jäte-
huollon järjestä-
jänä on takana.

Mustankorkean 21. toimintavuosi ja toinen täysi vuosi kuntalaisten jätehuollon järjestäjänä on takana. Ehkä toistan itseäni sanoessani, että olipahan taas tapahtumarikas vuosi. Ilmeisesti ns. normivuoteen päästään vasta joskus tulevaisuudessa, jos silloinkaan.

Kuluneen vuoden tapahtumia olivat mm. biokaasulaitoshankkeen haltuunotto kesken urakan ja rakentamisen loppuunsaattaminen omin voimin. Lisäksi Mustankorkean jätekeskuksen ympäristöluvan päivitys, Toivakan jätehuollon haltuunotto, jätetaksan rakenteen uudistus ja palvelutason määrittäminen toimialueelle yhteistyössä viranomaisen kanssa kuuluivat vuoden 2018 tapahtumiin. GDPR-rekisterin rakentaminen ja koko yhtiön toiminnan sertifiointi, jätekuljetusten kilpailutus ensimmäistä kertaa sekä ennätysellinen multamyynti työllistivät myös Mustankorkean tiimiä. Mörkökorven jätekeskus sai lainvoimaisen ympäristöluvan, mutta valitettavasti (vaiko onneksi) vuosikausia myöhässä. Lisäksi yhtiön 20-vuotista taivalta juhliittiin näyttävästi.

Biokaasulaitos

Yhtiö teki vuonna 2015 yhtiön historian ehkä merkittävimmän päätöksen rakennuttaa Mustankorkealle oma biokaasulaitos. Laitos tuottaa biojätteestä ja puhdistamolietteestä sekä biokaasua liikennepolttoaineeksi että kompostilannoitteita ja multatuotteita kuivatusta ja jälkikompostoidusta mädätteestä. Yhdessä palaneen ja uudelleen rakennetun kompostointilaitoksen kanssa nämä muodostavat erinomaisen kokonaisuuden, joka mahdollistaa kuntalaisten ja yritysten biologisten jätteiden tehokkaan ja ympäristöystävällisen käsittelyn.

Valitettavasti kaikki ei aina mene niin kuin siellä kuuluisassa Strömsössä. Biokaasulaitosurakoitsijan epäonnistumisen vuoksi yhtiö joutui purkamaan urakkasopimuksen keväällä 2018 ja ottamaan laitoksen rakentamisen omiin käsiin. Laitos on edelleen viimeistelyvaiheessa ja sen odotetaan valmistuvan loppukesällä 2019, lähes kaksi vuotta alkuperäisestä aikataulusta myöhässä. Laitoksen loppuun saattamisesta aiheutuu usean miljoonan euron ylimääräiset kustannukset alkuperäiseen urakkasummaan verrattuna. Pääasia on kuitenkin, että laitos saadaan kuntoon ja tuottamaan liikennebiokaasua alati kasvavan kysynnän tyydyttämiseksi. Myös Seppälään alettiin rakentaa uutta tankkauspistettä, mutta sekin valmistuu alkuperäisestä aikataulusta noin puoli vuotta myöhässä. Kaikista näistä viivästyksistä huolimatta meillä on tänä vuonna toimivat biojätteen käsittelyjärjestelmät ja liikennekaasua saatavissa kahdelta omalta tankkausasemalta.

Hallinnossa suhisee

Hallinnossa elettiin hektisiä aikoja, kun Toivakka liitettiin vuoden alusta palveluiden piiriin ja yhdessä jätehuoltoviranomaisen kanssa valmisteltiin useita kuntalaisten jätehuoltoon vaikuttavia kehitystoimenpiteitä.

Vaati yllättävän paljon työtä saattaa Toivakan asiakasrekisteri ajan tasalle ja laskuttaa ensimmäiset perusmaksut kuntalaisilta sen perusteella toukokuussa 2018. Puutteitahan siinä oli ja niitä sitten korjailtiin pitkin kesää. Nyt kaiken pitäisi olla kunnossa seuraavaa kierrosta varten.

Vuoden aikana määriteltiin yhdessä viranomaisen ja kuntien kanssa palvelutaso, joka Mustankorkean halutaan tuottavan osakaskuntien asukkaille ja muille

toimijoille. Punnerruksen tuotoksena saatiin aikaan toimenpideohjelma, jota ryhdytään toteuttamaan jo kuluvana vuonna. Merkittävimpiä muutoksia ohjelmassa olivat mm. sekajätteen aluekeräyspisteistä luopuminen ja hyötyjätteiden (ml. muovi) erilliskeräyksen tehostaminen kuntien alueella. Alueella siirrytään myös yhtenäiseen jätteenkeräysjärjestelmään.

Toinen suuri ponnistus oli perusmaksun valmistelu viranomaispäätöstä varten, jotta se voitaisiin ottaa käyttöön vuoden 2019 alussa. Tätä varten tarvittiin vino pino erilaisia laskentataulukoita ja selvityksiä, joiden avulla pystyttiin luotettavasti määrittelemään perusmaksulla katettavat ja tähän mennessä sekajätteen käsittelymaksuun sisältyneet kustannukset. Lopulta saatiin aikaiseksi viranomaiselle esitys, joka hyväksyttiin lautakunnassa ilman suurempia mutinoita. Itse asiassa lautakunta kehui asian valmistelua, jonka ansiosta heidän oli helppo hyväksyä maksun perusteet. Se onkin sitten toinen juttu, miten olemme saaneet ”ylimääräisen” jätemaksun perusteltua kuntalaisille, kun laskun maksamisen aika tuli tämän vuoden puolella.

Ulkoa tulleena lisäharjoituksena pistettiin vielä keväällä pikavauhtia GDPR-rekisteri lain vaatimaan kuntoon. Tiukille se meni, mutta siltäkin osin kaiken pitäisi olla kunnossa.

Kaiken kaikkiaan Kiväärитеhtaalla kävi koko vuoden sellainen suhina, ettei olisi väliä, vaikei vastaavaa enää koettaisikaan. Sen verran tiukilla koko hallinnon väki oli käytännössä koko vuoden.

Mörkökorpi

Mörkökorven uuden jätekeskuksen ympäristölupa sai vihdoinkin lainvoiman kesällä 2017, noin yhdeksän (!) vuotta hakemuksen jättämisen jälkeen. Aika on valitettavasti ajanut hankkeen ohi, sillä biohajoavan jätteen kaatopaikkakiellon myötä yhtiön ei tarvitse lähteä Mustankorkealta uuteen paikkaan loppusijoituskapasiteetin loppumisen vuoksi. Edelleen, yhtiön muutos kuntaomisteiseksi rajoittaa toiminnan laajentamista, jolloin tarve uuden alueen käyttöönottoon sen tarvitsemine investointeineen ei ole järkevää. Ympäristölupa on kuitenkin olemassa, joten olemme valmiit neuvottelemaan asiasta, jos halukkaita luvan lunastajia ilmaantuu.

Lakirumbaa yksityissektorin tahtiin

Kuluneen vuoden keväällä eduskunta hyväksyi jätelain muutoksen, mikä rajoitti julkisten toimijoiden markkinaehtoisena jätehuollon 10 prosenttiin liikevaihdosta. Tämä merkitsee sitä, että jätehuollon kuntayhtiöt voivat tarjota jätehuoltopalvelujaan vain rajoitetusti alueen yrityksille. Pahimmillaan tämä johtaa yritysten jätehuoltokustannusten merkittävään nousuun, jos alueella ei ole riittävästi yksityistä jätehuollon palvelutarjontaa. Liiketaloudessa vain tuppaa vallitsemaan kysynnän ja tarjonnan laki. Jos on kysyntää, muttei tarjontaa, hinnat pompsahtavat. Kuntayhtiöillä ei tällaista erityistä tarvetta parhaimpaan mahdolliseen tuottoon ole, joten palveluhinnat on tähän saakka pystytty pitämään kohtuullisina myös alueen yrityksille. Tätä hyvin toiminutta yhteistyötä ollaan nyt lainsäädännön pakkomuutoksilla romuttamassa. Aika näyttää, miten yritysten jätehuoltokustannuksille käy ja onko tällä merkitystä myös alueella toimivien yritysten kilpailukykyyn.

Lakiuudistuksessa kuntien vastuulle jäivät vain asumisessa syntyvät jätteet sekä kunnan omat hallinto- ja palvelukiinteistöt. Muut julkiset kiinteistöt rajattiin kuntavastuun ulkopuolelle yksityisen tahon lobbauksen seurauksena. Tämä vie mm. yliopistot, valtionhallinnon ja seurakunnat kuntavastuun ulkopuolelle. Jatkoissa nämä julkiset toimijat joutuvatkin kilpailuttamaan jätehuoltopalvelunsa. Siinäpä onkin lisää paperin pyörittämistä byrokratian kasvattamiseksi!

Kuntien omistamat jätelaitokset, jotka ovat tähän saakka pyrkineet palvelemaan mahdollisuuksiensa mukaan myös alueen yrityksiä, joutuvat nyt päättämään, supistavatko yrityksille tarjoamiaan palveluja vai yhtiöittävätkö yrityspalvelut ja tulevat entistä enemmän markkinoille. Käykö tässä niin, että kuntayhtiöt joko yksin tytäryhtiönsä kautta tai yhteisyrityksenä toisen toimijan kanssa rynnistävätkin markkinoille haukkaamaan entistä suuremman osan jätemarkkinasta? Mitähän tästä ajattelevat ne tahot, jotka alun perin ajoivat rajoituksia hankinta- ja jätelakiin? Muualta Suomesta, missä näitä palveluyrityksiä on perustettu, on alkanut kuulua mutinaa: "Eihän tässä näin pitänyt käydä". Ei niin, mutta tähän tehdyt lakimuutokset ovat jätelaitoksia ajamassa, jos ne haluavat hyödyntää olemassa olevan jätehuoltoinfrana täysimääräisesti.

Talouden tasapainottelua

Kulunut vuosi oli taloudellisesti siinä mielessä haastava, että vaikka tunnusluvut olivat ihan hyvät, tekivät biokaasulaitoksen korjaukset yhtiön kassaan ison loven. Onneksi yhtiön viime vuodet ovat olleet taloudellisesti kohtuullisen hyviä, jolloin yhtiön tase kestää tällaiset odottamattomat kolhut.

Yhtiön vuoden 2018 liikevaihto oli hieman päälle 18 miljoonaa euroa ja viivan alle jäi reilut kaksi miljoonaa euroa. Kuten totesin, nämä rahat ovat olleet tarpeen biokaasulaitoksen kuntoon saattamisessa. Toki olemme tehneet vuoden aikana myös muita investointeja, kuten biokaasun tankkausasema Seppälään, jätekeskuksen kaksi biokaasulla kulkevaa pakettiauttoa, rakennusjätteen käsittelykenttä rakenteineen, loppusijoitusalueen kaasunsiirtolinja, vaihtolavoja lajittelupihalle jne. Kaikkien investointien tarkoituksena on varmistaa jätehuollon toimivuus ja minimoida siitä aiheutuvat ympäristövaikutukset. Yhtiön talous on kaikista huolimatta kohtuullisen vakaalla pohjalalla ja tulevaisuutta on hyvä rakentaa talouden ollessa kunnossa.

Lämpimät kiitokset kaikille

En voi kylliksi kiittää erinomaisen osaavaa henkilöstä, joka on hienosti venynyt ja hoitanut hommansa tässä haastavassa tilanteessa - erinäisten vastoinkäymisten ja suurtenkin toimintaympäristömuutosten keskellä. Myös kaikki yhteistyökumppanit, viranomaiset ja omistajakunnat ovat hoitaneet tonttinsa mallikkaasti ja auttaneet osaltaan toteuttamaan kaikki suunnitellut ja suunnittelemattomat muutokset yhtiön toiminnassa. Paras kiitos tulee kuitenkin tyytyväisiltä asiakkailta. Saamamme palaute rohkaisee meitä toimimaan edelleen kuntien, asukkaiden ja ympäristön hyväksi tällä jätehuollon usein haasteellisella ja kovaa ammattitaitoa vaativalla saralla.

Uusi vuosi, uudet haasteet. Biokaasulaitoksen rakentamisen loppuunsaattaminen ja kaasuntuotannon uudelleenkäynnistys, uudet kuljetusurakat osin uuden urakoitsijan kanssa, yrityspalveluiden järjestäminen sekä Laukaan ja Toivakan jätehuollon kokonaisvastuun vastaanottaminen takaavat sen, etteivät työt jätehuollon parissa lopu vastaisuudessakaan.

Hyvää kesän alkua kaikille!

Esko Martikainen

Toimitusjohtaja